

๕๖. ให้พิจารณาภาวธรรมอย่างสืบเนื่องเป็นนิตย์

Always Investigate the States Constantly

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

In Honor of the Blessed One of the Fully Enlightened One

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network. 2016

ความสำคัญของบทความ

ปัญญาอันเป็นองค์ความรู้ที่แก่กล้าคมชัด ใค้ นั้น ย่อมเกิดจากการปรารถนาความเพียรอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการใส่ใจอย่างแน่วแน่จริงจัง และอย่างหวังผลแห่งความสำเร็จในการจะบรรลุธรรมวิเศษได้ สิ่งนั้น ก็คือ การฝึกทำ เสริมสร้างประสบการณ์ด้วยตนเอง ด้วยจิตเป็นสมาธิภาวนา และเกิดปัญญาในการพิจารณาธรรมตามเป็นจริง [สัมมสนะ-มนสิการในปัจจุบันธรรม] นั่นคือ การฝึกอบรมปัญญาให้เกิด “สัมมาทิฐิ” อันเป็นไปใน “กฎธรรมชาติ” ซึ่งจะเป็นแนวทางไขความลับของชีวิตจิตใจหรือจิตวิญญาณของตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ประเทืองปัญญาให้คมชัดยิ่งขึ้น สมกับการเป็นผู้รู้จริง ก็ด้วยการฝึกฝนอบรมจิตใจให้เกิดปัญญาอันยิ่งอย่างสม่ำเสมอ อย่างตั้งใจคิดจริงๆ และตั้งใจทำจริงๆ อันจะส่งอานิสงส์ผลประโยชน์ให้เกิด “ความคิดริเริ่ม-ความคิดสร้างสรรค์-ความคิดประยุกต์ดัดแปลง” [ปฏิภาณ-ไหวพริบ-ความฉลาดเชี่ยวชาญ] ในการต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ก้าวหน้าอันจะเป็น “นวัตกรรมทางปัญญา” ทั้งในทางโลกและทางธรรมในเวลาเดียวกัน ด้วยการเจริญภาวนากรรมฐานอย่างสืบเนื่องเป็นนิตย์ ให้เกิดปัญญาสมบูรณ์บริบูรณ์ ด้วยปัญญากับเหตุผล และไปพลอยด้วยธรรมอื่นๆ ขึ้นไป เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว ปราศจากนิวรณ์ เป็นจิตที่เบิกบาน ย่อมส่งผลให้การวิปัสสนาภาวนาหรือมนสิการกรรมฐานในครั้งนั้นๆ เกิดผลแห่งปัญญาอันมากมายได้ อย่างไม่สิ้นสุดเช่นกัน อย่าละทิ้งภาระความรับผิดชอบของการเป็นชาวพุทธที่ดี ไม่ดำเนินชีวิตด้วยการละเลย ไม่ใส่ใจในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยการศึกษาลักษณะและน้อมนำมาใส่ตนในการลงมือปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและหวังผลแห่งอนุศาสนีปาฏิหาริย์ตามคำสอนของพระตถาคต มีความเป็นจริงอย่างแน่นอน กับบุคคลผู้มีขันนอดทนและมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจนแห่งนิพพานเท่านั้น.

บทความที่ ๘๖ ประจำปี ๒๕๕๕ – ให้พิจารณาสภาวธรรมอย่างสืบเนื่องเป็นนิตย์

ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ค้ำในธรรมดีแล้ว ย่อมเป็นผู้กำหนดรู้และพิจารณา สภาวะแห่งจิตหรือสภาวธรรมของคนอยู่ตลอดเวลา อย่างเช่น การรู้จักสำรวจระวางอินทรีย์ทั้งหลาย [อินทรีย์ สัตถ์] ไม่ให้กิเลสทั้งหลายเข้ามาครอบงำจิตใจ จนเกิดวิปลาสและอคติต่อปัจจุบันธรรม [ปรมาตตธรรม] ในขณะนั้น นั่นคือ ไม่ก่ออกุศลกรรมในการทำ การพูด และการคิด ใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ปรารถนาอารมณ์อยู่ใน สัตถ์วิญญูหรือสัตถ์จักร [กิเลส-กรรม-วิบาก] อันมีรากเหง้าของอกุศลธรรมมาจาก “อวิชชา-ตัณหา” [กิเลส] ซึ่งทำให้เกิดกรรมภพ [กายกรรม-วจีกรรม-มโนกรรม] และ *อุปัตติภาพ-ชาติ-ชรา-มรณะ-โสกะ* และ *สังกิลเลสทั้งหลายเป็นธรรมดา* [ให้พิจารณาสภาวธรรมตามอนุโลมปฏิจจสมุปปาท] ในการพิจารณา สภาวธรรมนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในวิปัสสนาภูมิเท่านั้น แต่ต้องนำมาพิจารณาตามกระแสแห่งโลกธรรมด้วย ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งกลายเป็นทักษะการคิดที่นำหลักธรรม [ทฤษฎี] มาคิดแปลง ประยุกต์ใช้จริง เพื่อให้เห็นผลเป็นอศจรรย์ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นคือ การเห็นความสำเร็จตาม จุดมุ่งหมายแห่งการปฏิบัติธรรม ด้วยการดำเนินชีวิตตามคลองธรรม [ธัมมานุวัตรปฏิบัติ] ฉะนั้น แนวทาง ปฏิบัติสัมมาปฏิบัติทางของผู้ครองสมณเพศนั้น ย่อมมีความเข้มข้นเคร่งครัดมากกว่าของฝ่ายฆราวาส คือ ต้อง พิจารณา [สัมมสนะ-มนสิการ] ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นเครื่องกำจุนชีวิตแห่งนามรูป [โลกียเบญจขันธ์] เช่น *อาหาร ๔-ปัจจัย ๔* เป็นต้น ซึ่งสัมปยุตต์ด้วยหลักธรรม “อภินหปัจจเวกขณ ๕” และ “ปัพพจิตอภินหปัจจ เวกขณ ๑๐” ดังนี้ เป็นต้น กล่าวโดยสรุป เพื่อให้เกิดแนวคิดในการปลงสังขาร นั่นเอง ไม่ให้เพิดเพิดกับ โลกทั้งปวง ไม่ปรารถนาในสังขารทั้งหลาย แต่ให้ใช้สังขารเป็นอุบายวิธีในการพิจารณาสภาวธรรม เพื่อให้ หลุดพ้นจากสังขารวิญญู และเพื่อให้มีโอกาสเข้าถึง “โลกุตตรธรรม” โดยหมายเอาพระนิพพานแห่งบรม ธรรม [นิพพานธาตุ-อมตธาตุ] เป็นปรมาตต ถ้าไม่เช่นนั้น ก็จะมาบวชทำไมเพื่อครองผ้ากาสาพัตร อันแสดง ถึงความเป็นพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านเคารพกราบไหว้ได้จริง ฉะนั้น การ ควบคุมตนเองโดยรู้อย่างเท่าทันอำนาจของกิเลสทั้งหลาย จึงเป็นภาระหน้าที่สำคัญของผู้ปฏิบัติธรรม ตลอดเวลา นั่นคือ การอยู่อย่างมี “สติสัมปชัญญะ” โดยการเจริญกุศลกรรมด้วย “โยนิโสมนสิการ” [ทิพพ จักขุญาณ-ยถาภูตญาณ-สัมมาทัสสนะ-ธรรมจิติญาณ = **หลักปฏิจจสมุปปาท**] ไม่ว่าจะดำเนินชีวิตอยู่ใน หรือนอกวิปัสสนาภูมิก็ตาม ต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันยิ่งกว่านั้น อาจกล่าวได้ว่า “**ธรรมชาติคือครู**” ในคำว่า “**ธรรมชาติ-สรรพลิง**” จำแนกออกเป็น ๒ อย่าง ได้แก่ (๑) สภาวะแห่งจิตของตนเอง [เบญจขันธ์- ขันธ์ ๕ = **อุปาทานขันธ์-อุปาทิ**] และ (๒) สภาวธรรมที่เป็น “**ขันธ์ ๕**” ของบุคคลแห่งชีวิตินทรีย์ กับ สภาวธรรมไม่เกี่ยวข้องชีวิตินทรีย์ ผู้ปฏิบัติธรรมต้องกำหนดรู้ธรรมชาติทั้งหลายอย่างละเอียดลึกซึ้ง โดย ให้ตัวตนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และเทียบเคียงสู่สภาวธรรมรอบตัวออกไปภายนอกตนตามลำดับ ใน การเจริญภาวนากรรมฐานนั้น เป็นกระบวนการศึกษาสภาวะแห่งจิต นั่นคือ “**จิตพิจารณาจิต**” เพื่อแก้ไข ปรับปรุงให้เข้าสู่สภาวะที่ถูกต้องตามเป็นจริง [ปรมาตตสัจจะ] โดยเป็นผู้รู้แจ้งโลกแห่งสังขตธรรมที่เป็น

สภาพปรุ้งแต่งตามเหตุปัจจัยของเจตนาที่กลุ่มรุมโดยกิเลสทั้งหลาย เมื่อเข้าใจถูกต้องตามโลกสมมติได้ไม่ผิดตามเป็นจริงดีแล้วด้วยปัญญาและเหตุผล [ทิพพจักขุญาณ] แล้วค่อยกำหนดรู้สภาวะธรรมแห่งธรรมฐิติโดยปรมาตม์ โดยพิจารณาแยกแยะธรรมทั้งหลายให้เป็นไปตามหลักธรรมแห่งพระอภิธรรม [ปรมาตม์สัจจะ] โดยเฉพาะเกิดปัญญาเห็น “โลกุตตรธรรม” ทั้งหมด ได้แก่ “โพธิปักขิยธรรม ๓๗” กับ “โลกุตตรธรรม ๘” และหมายเอาพระนิพพานแห่งบรมธรรม ฉะนั้น หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นความจริงอันประเสริฐ [อริยสัจจธรรม-อริยสัจ ๔] ที่เหนือวิสัยโลกเป็นประเด็นสำคัญ คือ ให้พิจารณากำหนดรู้ “โลกียธรรม” ก่อน แล้วตามด้วย “โลกุตตรธรรม” บุคคลผู้จะตรัสรู้ถึง “สัมโพธิญาณ” ได้นั้น จึงต้องรู้แจ้งโลกและชีวิตตามเป็นจริง มิฉะนั้น ย่อมเป็นไปได้ที่จะบรรลुธรรมวิเศษทั้งหลายได้ สภาวะแห่งจิตในทุกขณะ [อินทรีย์ ๖-อารมณ ๖ = อายุตนะ ๑๒] นั้น จึงเป็นแบบฝึกหัดกรรมฐาน หรือเจริญมนสิการกรรมฐานอย่างสืบเนื่องเป็นนิตย์ ให้สมบุรณ์บริบูรณ์และไพบุลย์ยิ่งขึ้นไป การเจริญเสขปฏิบัติทา [จรณะ ๑๕] สัมปยุตต์ด้วย “อภิญญาเทสิตธรรม” [โพธิปักขิยธรรม ๓๗] นั้น ย่อมเป็นสัมมาปฏิบัติอันยิ่งที่จะเกื้อกูลในความตรัสรู้ [อาสวัชยะ-สัมโพธิ] จนบรรลुถึงระดับขั้น “อรหัตผลวิมุตติ” [สัมมัคตะ ๑๐-อเสขธรรม-อริยมรรคมีองค์ ๑๐ = สัมมาวิมุตติ] จึงได้ชื่อว่า “อนุพุทธะ” ผู้เป็นอริยสาวกของพระพุทธเจ้า โดยมี “ปัญญาเห็นธรรม” และ “ปัญญาตรัสรู้ธรรมทั้งหลาย” ตามเป็นจริง [ขตภาตญาณทัสสนะ] ดังนั้น ในการบรรลुถึง “อมตธรรมแห่งพระธรรมวินัยนี้” ได้นั้น ย่อมเกิดจากแรงศรัทธาและฉันทะ การปรารภความเพียร ความสำรวมระวังอุสาหะอดทน ในการเจริญภาวนากรรมฐานตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยแนวทางประพฤติปฏิบัติสัมมาปฏิบัติอันประเสริฐ เพื่อบรรลुความตรัสรู้ซึ่ง “สัมโพธิญาณ” ด้วยตนเองโดยชอบ เพราะฉะนั้น ความสมมาตรเป็นเอกภาพเดียวกันระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นั้น ต้องเกิดขึ้นอย่างสมดุลเท่าเทียมกัน คือ ธรรมทั้งหลายมีความเสมอกัน ตั้งอยู่ตามสมุฏฐานในหลักไตรลักษณ์ และหาข้อสรุปได้ด้วยหลักอนัตตตา [สุญญตา] คือ ความไม่ใช่สัตว์บุคคล ความว่างเปล่า ความสงบ และสันติบทแห่งนิพพาน เป็นที่สุครอบแห่งการวิวัฒน์ปัญญาของมนุษยชาติ.

